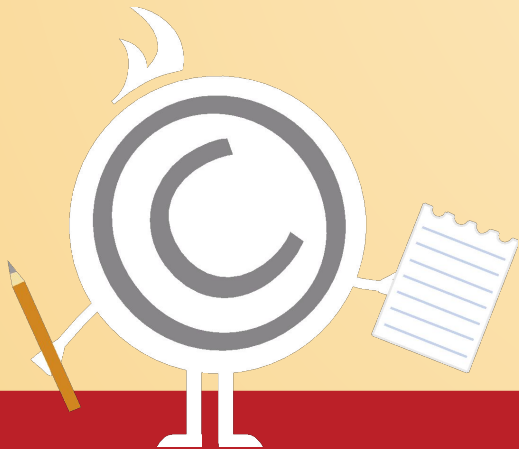

UPPHOVSRÄTT

Skyddar skapande arbete

Vad är upphovsrätt?

- Ett skydd för skapande arbete
- En lagstadgad rätt som tillfaller en person som skapat ett verk
Upphovspersonen får bestämma hur hens verk används
- Gör det möjligt för skapare att få betalt för sitt arbete

Vad innebär upphovsrätten?

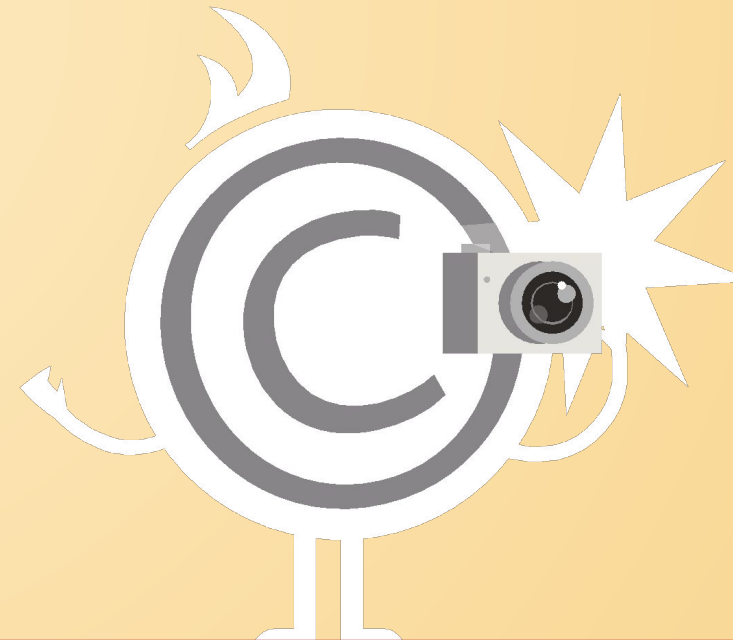
- Upphovspersonen får en ekonomisk och en ideell rätt
- **Upphovspersonen bestämmer själv hur verket får användas**

Exempelvis:

- Om verket får publiceras
  - Om man ska trycka exemplar av verket
  - Om verket får användas som en del av ett annat verk, exempelvis om ett musikstycke får användas i en film eller i reklam
  - Om verket får göras om till en annan konstform, exempelvis om en bok får filmatiseras
- Upphovsrätten ger upphovspersonen möjlighet att leva på sitt skapande

Hur uppstår upphovsrättsskydd?

- Skyddet uppstår **automatiskt** när ett verk har skapats
  - Kräver ingen registrering eller användning av ©-märket
- Resultatet av det skapande arbetet måste uppnå **verkshöjd**
- Verkströskeln nås om verket är SJÄLVSTÄNDIGT, PERSONLIGT UTFORMAT OCH ORIGINELLT.

Vad skyddar upphovsrätten?

- Resultatet av en skapande verksamhet
  - Litterärt eller konstnärligt verk
  - Verk som uppnår verkshöjd
  - Hur verket har skapats har ingen betydelse
Kan exempelvis vara en sand- eller snöskulptur eller ett ljuskonstverk
- Upphovsrätten skyddar verkets **UTTRYCKSFORM**, alltså den form som upphovspersonen har givit sitt verk
  - För att få skydd krävs ingen särskild kvalitet eller konstnärlig nivå

Vad skyddar upphovsrätten INTE?

- Upphovsrätten skyddar INTE information, fakta, idéer, ämnen eller principer
- Man får fritt använda idéer och information så länge man skapar uttrycksformen (t.ex. texten) själv.

Närstående skydd

- Även verk som inte får upphovsrättsskydd kan vara skyddade enligt upphovsrättslagen
- De kan få NÄRSTÅENDE SKYDD
Exempelvis fotografier utan verkshöjd, artister, ljud- och bildinspelningsproducenter, tv- och radiobolags utsändningar, kataloger och databaser.
- De närstående rättigheterna har nästan samma innehåll som upphovsrätten, men en kortare skyddstid eftersom den räknas från en annan tidpunkt än någons dödsår
- För att använda ett verk som skyddas av närstående rättigheter behöver man **upphovspersonens**

Vem får upphovsrätt?

- **DET ÄR ALLTID UPPHOVSPERSONEN SOM FÅR UPPHOVSRÄTTEN**
- Upphovspersonen är den person som skapat verket
  1. Alltid en fysisk person
  2. Den som får närstående rättigheter kan också vara en juridisk person
- Upphovspersonen kan överlåta eller överföra sin upphovsrätt eller delar av den till någon annan
  1. Den som rättigheterna överlåts till blir då **RÄTTIGHETSHAVARE**
  2. Rättighetshavaren kan vara ett företag, en organisation, en skola, en arvinge eller något/någon annat.

Upphovsrättens innehåll

EKONOMISK UPPHOVSRÄTT

- **Framställning av exemplar**

Exempelvis

- Genom tryckning
- Genom kopiering
- Genom inspelning

- **Tillgängliggörande för allmänheten**

- Offentlig visning
- Offentligt framförande
- Distribuering av verksexemplar (försäljning, utlåning, uthyrning)
- Offentlig överföring (t.ex. delning på nätet)

IDEELL UPPHOVSRÄTT

- **Namngivningsrätt**

När verket används måste upphovspersonen namnges

- **Respekträtt**

- Verket får inte ändras eller göras tillgängligt för allmänheten på ett sätt som kränker upphovspersonens litterära eller konstnärliga anseende eller originalitet.

Upphovspersonen bestämmer själv hur verket får användas.

Hur länge gäller skyddet?

- Upphovsrätten gäller under UPPHOVSPERSONENS LIVSTID + 70 ÅR efter upphovspersonens dödsår
- Närstående rättigheter skyddstiden varierar, men t.ex.:
  - Fotografier skyddas i 50 år efter det år då de togs. Ett fotografi kan också få upphovsrättsskydd om det har verkshöjd. Skyddstiden gäller då under fotografens livstid och 70 år till efter fotografens dödsår.
  - Skyddet för ljudinspelningsproducenter och de artister som framträder i inspelningarna gäller i 70 år efter att inspelningen gavs ut.
  - Skyddet för filmproducenter gäller i 50 år efter att filmupptagningen gjordes.
  - Kataloger och databaser skyddas i 15 år.

